

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสภาพปัจจุบันการศึกษาจะมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดย หลักสูตรแกนกลาง พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญด้านการคิดวิเคราะห์ไว้ในหลักสูตร จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการสอนและการวัดผล ประเมินผลอย่างหลากหลายเหมาะสมกับบริบทสภาพแวดล้อมและตัวผู้เรียนซึ่งกระบวนการคิด เป็นวิธีการสอนที่ได้รับการยอมรับว่าส่งเสริมผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพการใช้ความคิด มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก ในความเป็นปกติสุขและการดำเนินชีวิตที่ประสบแต่ความสำเร็จ (ฉัฐพร ทาเงิน. 2546:1) ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เทคโนโลยีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั้งหลายในปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่เป็นผลมาจากการใช้ความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ รวมไปถึงการใช้ความคิดในการพิจารณาเลือกรับและใช้ข้อมูลที่มีประโยชน์ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง การปรับตัว เพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์การคิดอย่างมีคุณภาพจึงเป็นสิ่งที่ควรได้รับการฝึกฝน เรียนรู้ และพัฒนาเป็นอย่างยิ่งการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะ ในด้านกระบวนการคิดช่วยให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาประสบความสำเร็จ

นักการศึกษาได้หันมาสนใจและให้ความสำคัญกับการคิด โดยเชื่อว่าการคิดเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นอันเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้มีความสามารถทางสติปัญญาสูง การฝึกฝนให้ได้มีความสามารถทางการคิดวิเคราะห์ เพื่อวางโครงสร้างพื้นฐานทางความคิดด้านเหตุผล การไตร่ตรอง การคิดทบทวนหาข้อมูลก่อนจะด่วนสรุป หรือการสรุปใด ๆ โดยใช้หลักเกณฑ์ ดังนั้นการปลูกฝังความสามารถการคิดวิเคราะห์จึงมีความสำคัญยิ่งในระบบการศึกษา เพื่อสร้างการเป็นพลเมืองของชาติที่จะสามารถยืนหยัดได้ด้วยความคิดของตนเองและคิดได้อย่างถูกต้อง(ต่อศักดิ์ ประศาสน์ศิลป์. 2544 : 36-39)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ 1 ในสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน คือ ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็น

ระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 14) ให้ความสำคัญการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นกระบวนการคิดกระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา และด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้เน้นการประเมินด้านการคิดวิเคราะห์โดยกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนด้านการตัดสิน ทั้ง 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน การให้ระดับผลการเรียน ทั้ง 3 ระดับ การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่านและ เกณฑ์การจบการศึกษาทั้ง 3 ระดับ คือ ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 33-40)

สภาพปัจจุบันพบว่าการศึกษาไทยตั้งแต่ระดับประถมถึงระดับอุดมศึกษาขาดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2549 :1-2) ได้พบว่าจากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในมาตรฐานที่ 4 คือนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์นั้น อยู่ในระดับปรับปรุงเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะการสรุปผลของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ครั้งสุดท้าย จากโดยภาพรวมของการจัดการศึกษานักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์นั้น มีนักเรียนบรรลุผลน้อยมาก สอดคล้องกับข้อมูลด้านปัญหาวิกฤติเกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมในแผนการศึกษาแห่งชาติ (2545-2549) ที่ระบุถึงปัญหาคุณภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กและเยาวชนไทยว่า “คุณภาพการศึกษาของไทยมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาหลายประเทศในระดับเดียวกัน เด็กและเยาวชนไทยยังไม่ได้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพขาดการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่นขาดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การคิดวิเคราะห์และใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 14) และผลประเมินการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (โอเน็ต) ปีการศึกษา 2551 ซึ่งภาพรวมพบว่า นักเรียนชั้น ป.6 คะแนนวิชาภาษาไทยและคณิตศาสตร์ค่าเฉลี่ยไม่ถึง 50% นักเรียนชั้น ม.3 และนักเรียนชั้น ม.6 ใน 5 วิชาหลัก ทั้งภาษาไทย สังคม คณิตศาสตร์

ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์ค่าเฉลี่ยไม่ถึง 50% โดยในส่วนของนักเรียนชั้น ม.6 ผลสอบ โอเน็ตในช่วง 4 ปีนี้พบว่า 5 วิชาหลักคะแนนยังไม่ถึง 50% ซึ่งไม่ดีขึ้นกว่าเดิม สาเหตุที่เป็น เช่นนี้ คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กพฐ.) กล่าวว่า “จากการที่สอบถามเพื่อนครูพบว่าส่วนหนึ่งเกิดจากเด็กไม่ตั้งใจทำข้อสอบ รวมทั้ง การออกข้อสอบเน้นการคิดวิเคราะห์ ขณะที่การจัดการเรียนการสอนทำให้เด็กไม่คุ้นเคยกับการคิดวิเคราะห์ และอาจเป็นปัญหาที่การจัดการเรียนการสอนของแต่ละโรงเรียน” (กษมา วรวรรณ. 2552 : 1) สอดคล้องกับ รศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ คะแนนเฉลี่ยแบบทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติขั้นพื้นฐานหรือ O-NET ปี 2552 ที่สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) จัด สอบ ผลปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนม.6 ทุกวิชาต่ำกว่าร้อยละ 50 ส่วนม.3 ต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา ยกเว้นสุขศึกษา ได้ร้อยละ 56.7 และ ป.6 ทุกวิชาต่ำกว่าร้อยละ 50 ยกเว้น สุขศึกษา ได้ร้อยละ 64.76 และการงานอาชีพฯ ได้ร้อยละ 51.69 ว่า “ผลการสอบครั้งนี้ สะท้อนเห็นถึงความวิกฤติคุณภาพการศึกษา ทั้งที่รัฐบาลมีนโยบายให้ความสำคัญเรื่องการศึกษา แต่ก็ยังขาดแรงกระตุ้น ขาดความต่อเนื่องตลอดจนขาดการเตรียมการที่ดี และเด็กคิดวิเคราะห์ไม่เป็น” (สมพงษ์ จิตระดับ. 2553 : 1)

จากผลประเมินการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (โอเน็ต) ที่กล่าวมา สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีปัญหาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ การเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เช่นเดียวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ซึ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้ง ในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคมการปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต เป็นพลเมืองดีของชาติและสังคมโลก

นอกจากที่กล่าวมา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้ กำหนดความสามารถในการคิดเป็นสมรรถนะที่สำคัญสมรรถนะหนึ่งของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นตาม จุดหมายของหลักสูตรเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานความสามารถในการคิดเป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและ

สังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 6) โดยมีความมุ่งหวังให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลกได้ โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะความสามารถในการอ่านและการเขียนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อนึ่งความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ยังเป็นความสามารถของผู้เรียนที่ได้มีการกำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมาตรฐานที่ 4 กำหนดว่า “ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ กิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์” (สทศ. 2545 : 8)

ดังนั้นการศึกษาหลักธรรมกับการคิดวิเคราะห์เป็นการสร้างคนให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ การตัดสินใจในการกระทำที่ถูกต้อง ไม่ผิดศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของสังคมรวมถึงกฎหมายหลักปฏิบัติของสังคมนั้น ๆ ใช้ปัญญาของตนในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและพัฒนาตนเองให้มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี ไม่ตกเป็นทาสของอบายมุขหรือยาเสพติดทุกประเภท ซึ่งสอดคล้องกับพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ที่เสนอแง่มุมการมองปัจจุบันที่น่าสนใจว่าคนเราต้องมองกว้าง คิดไกลใฝ่สูง หมายความว่า มองกว้าง คือทุกสิ่งทุกอย่างในโลกอยู่ในระบบของความสัมพันธ์ในปัจจุบัน โลกแคบสายตาของคนเราควรจะไปทั่วโลกด้วยปัญญาที่หยั่งเห็นธรรมมองเห็นความจริงเกี่ยวกับผลกระทบของสิ่งต่าง ๆ ที่มีต่อโลกและประเทศซึ่งจะทำให้เรามีส่วนช่วยสร้างสรรค์และแก้ปัญหาโลก อันจะส่งผลให้สามารถแก้ปัญหาสังคมไทยได้ดีคิด ไกล คือการมองแบบสืบสาวหาเหตุปัจจัย จะต้องมองด้วยปัญญา เนื่องจากปัจจุบันเป็นผลจากอดีต ฉะนั้นจะต้องเป็นคนที่มีมองอดีตโดยสายตาที่สืบสาวปัจจัยให้ชัดเจนแล้วมองไปข้างหน้าด้วยการรู้จักการวางแผนจากปัจจุบัน โดยใช้ปัจจุบันเป็นฐานในการแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์อนาคต และใฝ่สูง คือ ความใฝ่สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่มีประโยชน์ พระพุทธศาสนาสอนให้ไม่สันโดษในกุศลธรรม แต่สันโดษในด้านปัจจัยที่เป็นบำรุงบำเรอความสุข ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แสดงเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

นอกจากนี้ข้อมูลด้านปัญหาวิกฤติเกี่ยวกับการศึกษาในแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) ที่ชี้ ถึงปัญหาด้านการคิดวิเคราะห์ของเด็กและเยาวชนไทยในสถานศึกษา โดยระบุว่า “คุณภาพการศึกษาของไทย มีมาตรฐานค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบ

คุณภาพมาตรฐานการศึกษากับหลากหลายประเทศในระดับเดียวกัน เด็กและเยาวชนไทยยังไม่ได้
 รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ...ขาดการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์เช่น การใฝ่รู้ใฝ่เรียน
 การคิดวิเคราะห์ และใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
 ม.ป.ป. : 38) และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุบลราชธานี เขต 2 ได้สรุปแผนในการพัฒนา
 คุณภาพการศึกษา ปี 2552 ทักษะในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในสังกัดต่ำกว่าเป้าหมาย
 ที่ตั้งไว้ คิดเป็นร้อยละ 65 จากเป้าหมายที่กำหนดไว้ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมาย
 ที่วางเอาไว้ จึงจำเป็นต้องหาวิธีการปรับปรุงแก้ไข (แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษอุบลราชธานี เขต 2 ประจำปี 2552 : 12)

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นที่กล่าวมาปัญหาคุณภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของ
 เด็กและเยาวชนไทยจึงควรได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วน ผู้วิจัยได้สืบค้นศึกษาเอกสารงานวิจัยที่
 เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ในประเทศไทย พบว่าการสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์เฉพาะรายวิชา
 มีน้อย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์สาระศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ระดับ
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นสาระที่ผู้วิจัยรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน
 การดำเนินชีวิตและศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ
 วัฒนธรรม สาระศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบวัดการคิดวิเคราะห์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของคะแนนแบบวัดการคิดวิเคราะห์ สาระ ศาสนา ศิลธรรม
 จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดเขตพื้นที่อุบลราชธานีเขต 2

คำถามวิจัย

1. แบบวัดการคิดวิเคราะห์ สาระ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 มีลักษณะอย่างไร
2. คุณภาพของแบบวัดการคิดวิเคราะห์ สาระ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ชั้น
 มัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นอย่างไร

3. เกณฑ์ปกติของคะแนนแบบวัดการคิดวิเคราะห์ สาระ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดเขตพื้นที่อุบลราชธานีเขต 2 เป็นอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน
 มัชฌิมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2
 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 3,767 คน จาก 11 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 จำนวน 11 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2
 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 362 คน จาก 11 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร
 คำนวณกรณีที่ทราบจำนวนประชากรได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage
 Random Sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 การวิจัยครั้งนี้ ยึดทฤษฎีการคิดวิเคราะห์ของ บลูม เป็นแนวทางในการสร้าง
 โดยแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมีจำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก
 มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน ประกอบด้วย 3

ตอน คือ

2.1.1 การวิเคราะห์ความสำคัญ

2.1.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

2.1.3 การวิเคราะห์หลักการ

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ สาระ มาตรฐาน ตัวชี้วัด ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม
 ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มาตรฐานที่ ส 1.1 รู้
 และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ
 และศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างแบบวัดการคิดวิเคราะห์ สาระ ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อหาคุณภาพและเกณฑ์ปกติของคะแนนที่ได้จากการวัด ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสังกัดเขตพื้นที่อุบลราชธานีเขต 2 โดยแบบวัดการคิดวิเคราะห์ ที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นยึดตัวชี้วัดสาระศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ของ บลูม ผู้วิจัยจึง ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเสนอ เป็นแผนภูมิ ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามคำศัพท์เฉพาะ

การคิดวิเคราะห์ (Analytical thinking) หมายถึง ความสามารถในการคิดจำแนก แยกแยะ เรื่องราว เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนย่อยๆ หรือ เป็นหมวดหมู่ ว่าสิ่งเหล่านั้นประกอบไปด้วยอะไรบ้าง รวมทั้งการหาความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบเหล่านั้น ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่ กำหนดไว้ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด ซึ่งประกอบด้วยการวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ

แบบวัดการคิดวิเคราะห์ (Analytical thinking test) หมายถึง ชุดข้อคำถามการคิด วิเคราะห์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

การวิเคราะห์ความสำคัญ (Analysis of Elements) หมายถึง ความสามารถในการ จำแนกแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อมูลอื่น ๆ หรือการจำแนกแยกแยะข้อสรุปออกจาก ข้อเท็จจริงที่นำมาสนับสนุนเรื่องราว เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ สถานการณ์ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่กำหนดให้ได้

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) หมายถึง ความสามารถ ในการค้นหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของสถานการณ์ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่กำหนดให้ว่ามี ความสัมพันธ์กันอย่างไร

การวิเคราะห์หลักการ (Analysis of Principles) หมายถึง ความสามารถในการคิด หากฎเกณฑ์ หลักการที่สัมพันธ์กัน หลักการที่แตกต่างกันของสถานการณ์ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ กำหนดให้

คุณภาพของแบบวัดการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความยาก อำนาจจำแนก ความ เชื่อมั่นและความเที่ยงของแบบวัดการคิดวิเคราะห์ การพิจารณาคุณภาพของแบบวัดที่ผู้วิจัย ได้สร้างขึ้น สามารถพิจารณาได้ ดังนี้

1. ความยากง่าย (Difficulty) หมายถึง สัดส่วนของจำนวนนักเรียนที่ตอบ ข้อสอบนั้น ได้ถูกต้องต่อจำนวนนักเรียนทั้งหมด ข้อสอบที่มีคุณภาพจะมีค่าความยากง่าย อยู่ที่ 0.2-0.8

2. อำนาจจำแนก (Discrimination) หมายถึง คุณลักษณะของข้อสอบหรือข้อ คำถามที่สามารถแยกนักเรียนกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนได้ ข้อสอบที่มีคุณภาพจะมีค่าอำนาจ จำแนก 0.20 ขึ้นไป

3. ความเที่ยง (Validity) หมายถึงคุณภาพของแบบวัดที่สามารถวัดได้ตรงตามลักษณะหรือนิยามขององค์ประกอบที่ต้องการจะวัด ในการวิจัยครั้งนี้ได้หาความเที่ยงของแบบวัดมี 2 วิธีดังนี้

3.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาคำดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามขององค์ประกอบที่ต้องการจะวัดกับข้อความที่สร้างขึ้น (Item-Objectivepvk Congruence Index) ซึ่งจะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 จึงจะถือว่าวัดได้สอดคล้อง

3.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยอาศัยความสอดคล้องระหว่างระหว่างรูปแบบเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หมายถึง ความคงที่ของผลที่ได้จากการวัดของแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ในการวัดหลาย ๆ ครั้ง คุณภาพของแบบทดสอบที่มีความคงที่ภายในแสดงความเป็นหนึ่งเดียวของเนื้อหา ตรวจสอบด้วยการคำนวณหาสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นชนิดความคงที่ภายในของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของ Kuder Richardson (KR-20)

5. เกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local Norms) หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนตัวแทนประชากรที่นิยามไว้ ซึ่งได้จากการสอบโดยใช้แบบวัดการคิดวิเคราะห์ตามทฤษฎีของ บดุม ประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ ซึ่งคะแนนตัวแทนนี้แสดงเป็นคะแนนมาตรฐาน T ปกติ (Normalized T - Score) เพื่อบอกระดับคะแนนจากการสอบว่าอยู่ในระดับใดของประชากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรมเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถนำแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ไปใช้ในการวัดประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนด้านการคิด

วิเคราะห์ โดยมีผลการตัดสินใจผ่านและไม่ผ่านได้

3. เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์
เฉพาะรายวิชาอื่นๆ ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY